

2020-06-29

Redogörelse för synpunkter som inkommit utanför samråden

Två nya 130 kV kraftledningar mellan Hedenlunda och SSAB
i Oxelösund, Flens och Oxelösunds kommuner,
Södermanlands län

Projektorganisation:

Vattenfall Eldistribution AB

www.vattenfalleldistribution.se

Telefonväxel: 08-739 50 00
Org.nr: 556417-0800
Projektledare: Andreas Brolund
Tillstånd och rättigheter: Natalii Zetterkvist

Redogörelse för synpunkter som inkommit utanför samråd

Rejlers Sverige AB
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala
www.rejlers.se

Uppdragsledare: Fredrik Nystrand
Redogörelse: Charlotta Sahlström, Jonas Nilsson
Granskning: Fredrik Nystrand

INNEHÅLL

1	INLEDNING	4
2	INKOMNA YTTRANDE EFTER SAMRÅD	4
3	INKOMNA YTTRANDE EFTER INFORMATIONSMÖTET	11

BILAGOR:

Bilaga 1: Inkomna synpunkter efter samråd maj-juni 2019

Bilaga 2: Inkomna synpunkter efter informationsmötet

1 INLEDNING

Vattenfall Eldistribution AB (Vattenfall Eldistribution) avser att ansöka om nätkoncession för linje (tillstånd) för två nya 130 kV luftledningar mellan Hedenlunda och SSAB i Oxelösund i Flen, Nyköping, Katrineholm, Oxelösund kommuner, Södermanlands län. Inom ramen för en tillståndsansökan skall ett samråd enligt 6 kap. miljöbalken genomföras.

Inom ramen för tillståndsansökan ska samråd genomföras i enlighet med 6 kap. MB vilket framgår av bestämmelsen i 2 kap. 8a § Ellagen. Samrådet är en del av tillståndsprocessen och föregår upprättandet av den miljökonsekvensbeskrivning (MKB) som ska biläggas ansökningshandlingarna.

Föreliggande handling utgör en sammanfattning för de yttranden som inkommit utanför ramen för de formella samråden samt Vattenfall Eldistributions svar på dessa. Samtliga yttranden som inkommit under denna period biläggs även i sin helhet till aktuell skrivelse.

2 INKOMNA YTTRANDE EFTER SAMRÅD MAJ-JUNI 2019

Inbjudan till skriftligt samråd inklusive samrådsunderlag skickades per brev den 24 maj 2019 till samtliga lagfarna och taxerade fastighetsägare inom 200 m från de aktuella ledningssträckningarna. Sista svarsdag för samrådssynpunkter var den 26 juni 2019. Nedan redogörs för de yttranden som inkom efter undersökningssamrådet fram till informationsmötet i Nyköping som hölls den 27 november.

Tabell 1. Sammanfattning av inkomna synpunkter samt Vattenfall Eldistributions bemötande.

Skrivelse nr i Bilaga 1	Fastighet	Synpunkter	Kommentarer
1.	Hedenlunda Fastighetsbeteckning ej känd	Fastighetsägaren är ägare till en fastighet i Hedenlunda samfällighetsförening. Fastighetsägaren undrar hur den planerade kraftledningen kommer att påverka priserna i området samt hur den fysiskt kommer påverka området.	Vattenfall Eldistribution tackar för inkomna synpunkter. Vattenfall Eldistribution följer den policy som tagits fram av Energiföretagen Sverige när det gäller markåtkomst. Ytterligare beskrivning ledningens påverkan på området kommer att redovisas i den kommande MKB:n.
2.	Stora Tveta 1:5	Fastighetsägaren önskar att information kommer ut tidigare då fastighetsägaren inte hann delta på öppet hus. Fastighetsägaren påpekar att	Vattenfall Eldistribution tackar för inkomna synpunkter. Vattenfall Eldistribution kommer att vidta åtgärder så att risker för fåglar etc.

		<p>det vid sträckning 1C på tomtgränsen mellan St Tveta 1:5 och Asphem finns en våtmark med ett enormt fågelliv där b.l.a. sångsvanar häckar mars-april. Andra förekommande arter är kattuggla, smådopping och olika vadarfåglar. Fastighetsägaren anser att det gör denna dragning olämplig.</p>	<p>minimeras. Där så är nödvändigt kommer åtgärder som bl.a. fågelinventering och fågelavvisare att utföras. I kommande MKB kommer redogörelse över påverkan på fågellivet att redovisas.</p>
3.	Kopparslagen 1	<p>Fastighetsägaren är förvånad över att det enda presenterade förslaget från Stjärnholm till SSAB går genom bostadsområdena i Norra Peterslund, Södra Inskogen och Baraområdet. Fastighetsägaren misstänker att fokus varit på billigaste investeringskostnad. Tilltänka ledningsstolpar är betydligt större/högre än för befintliga vilket gör intrånget i området ännu mer kännbart. För de som är egnehemsägare är det inget positivt för trivsel, hälsorisker och eller prisutveckling. En lägsta installationskostnad skulle i så fall bli på bekostnad av prisras på annans egendom.</p> <p>Oxelösunds nyligen beslutade detaljplaner redogör för att kommunen vill se ett ökat permanentboende på Vivestaområdet. Fastighetsägaren anser att luftledningen begränsar befintlig stadsplan.</p> <p>Fastighetsägaren misstänker att ledningen kommer ge hälsorisker i och med</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för inkomna synpunkter.</p> <p>En LCA (livscykelanalys) kommer att redovisas i kommande MKB där markkabel respektive luftledning behandlas.</p> <p>I kommande MKB kommer en ytterligare redogörelse för hur kraftledningen eventuellt påverkar Oxelösunds detaljplaner samt befintlig stadsplan att redovisas.</p> <p>Vattenfall Eldistribution följer försiktighetsprincipen och hänsyn tas till magnetfält vid bostadshus då den slutliga ledningssträckningen planeras.</p> <p>I kommande MKB kommer Vattenfall Eldistribution att redogöra vilka magnetfältsnivåer som ledningen förväntas medföra till närliggande bostadshus</p> <p>Vid fuktigt väder eller dimma kan det uppstå sprakande ljud från en luftledning. Dessa ljud är väldigt låga, specifikt vid denna spänningsnivå, och</p>

	<p>betydande magnetiska fält från kraftledningen och att inget beräkningsunderlag är redovisat.</p> <p>Fastighetsägaren har jobbat med investeringar inom SSAB och då varit styrd av Best Available Technique. I samrådsunderlaget beskrivs inte några alternativ som t.ex. markkabel och/eller alternativa stråk. Markkabel avfärdas p.g.a. kostnader och underhåll. Fastighetsägaren skriver att det inte är några problem att markförlägga en 130 kV ledning ca 5-6 km och att vedertagen policy är att markkabel är ett rekommenderat alternativ i tätbebyggda områden. I södra Sverige jobbar man med att gräva ner ledningar för att öka driftsäkerheten så markförläggning bör inte på något sätt sänka driftsäkerheten.</p> <p>Fastighetsägaren skriver också att den nya kraftledningen enbart ska mata EAF-ugnen. D.v.s. en kommun eller annan infrastruktur släcks inte vid ett fel. En EAF-ugn har stor energifluktuation över tid, där det vid start av smältning är rena kortslutningen och reaktiva effekten, fasförskjutningen och flicker gör det nästan helt omöjligt att sammankoppla med annat. Argument som effektförluster i markkabel för ca 5 km markkabel är därför inte relevant. Däremot bör man vid</p>	<p>avtar snabbt med avstånd från luftledningen. Vattenfall Eldistribution bedömer att ljuden är tillräckligt låga för att skyddsåtgärder inte ska krävas.</p> <p>Vattenfall Eldistribution har i ett tidigare skede studerat möjligheten till sjökabel. Denna teknik bedöms få allt för stora konsekvenser för miljön. Sjøkabel är dessutom svårt att anlägga och underhålla. I kommande MKB redovisas påverkan från markkabel, sjökabel respektive luftledning.</p>
--	---	--

		<p>beräkning av magnet och spänningsfält inse att strömförbrukningen i kraftledningen inte är kontinuerlig utan mera på och av. Detta borde kunna ge impulspikar vilket ger betydligt högre fält än beräkningen anger. En markkabel bör ge en helt andra möjligheter att hantera detta.</p> <p>Ytterligare nackdel är fräsande ljud vid fuktig väderlek. Normalt har företag kravet att inte belasta bostadsområden med ljud > 40 dB nattetid.</p> <p>Fastighetsägaren anser att utredningen för området Stjärnholm till SSAB bör göras om med inriktning på bättre teknikval och verkligen studera vilka andra dragningsalternativ som finns som t.ex. kabel över Vivestaviken. Hela utredningen fokuserar på att undvika vissa naturområden men tar ingen hänsyn till kommunens invånare. Markkabelns betydligt smalare korridor samt mindre bieffekter och visuell påverkan borde öppna för fler alternativ. När valet är gjort kommer kommunen att leva med dess nackdelar i överskådlig tid. Det finns all anledning att verkligen studera alternativen och välja bästa möjliga teknik för att minimera intrånget på framförallt tätbebyggt område.</p>	
4.	Mosstorp 2:2	Fastighetsägaren anser att Vattenfall bör utreda och redovisa möjligheterna att dra	Vattenfall Eldistribution tackar för inkomna synpunkter.

	<p>sjökabel genom Marsviken söder om Mosstorp, Fredön och Djursvik in mot Oxelösund som ett alternativ till den föreslagna dragningen av gemensamt stråk Oxelösund. Detta borde vara motiverat att utreda, bl.a. med tanke på det stora antalet rödlistade arter som identifierades vid artinventeringen vid stråket.</p> <p>Vattenfall anger att den slutliga ledningsträckningen planeras så att ingen fastighet exponeras för ett magnetfält högre än 0,4 µT och att den totala påverkan på människors hälsa därmed blir obetydligt. Samrådsunderlaget saknar emellertid en redovisning över den maximala nivån av magnetfält som de kan komma att utsättas för då endast den ena 130 kV-ledningen är i drift. Denna maximala nivå av elektromagnetiska fält bör redovisas av Vattenfall.</p> <p>Samrådsunderlaget är mycket kortfattat när det gäller alternativ med markkabel. Vattenfall bör utreda och redovisa huruvida markkabel kan användas genom att tillämpa en teknik där kabelförbanden gjuts in i kabelschaktet. På så sätt kan kabelförbanden förläggas tätare och markinrånget för kabelschaktet blir således mindre.</p>	<p>Vattenfall Eldistribution har i ett tidigare skede studerat möjligheten till sjökabel. Denna teknik bedöms få allt för stora konsekvenser för miljön. Sjökabel är dessutom svårt att anlägga och underhålla. I kommande MKB redovisas påverkan från markkabel, sjökabel respektive luftledning.</p> <p>I det fortsatta arbetet kommer en naturvärdesinventering, landskapsanalys och LCA (livscykelanalys) att genomföras. Resultaten av dessa redovisas i kommande MKB. Vattenfall Eldistribution följer försiktighetsprincipen och hänsyn tas till magnetfält vid bostadshus då den slutliga ledningssträckningen planeras.</p> <p>I kommande MKB kommer Vattenfall Eldistribution att redogöra vilka magnetfältsnivåer som ledningen förväntas medföra till närliggande bostadshus.</p> <p>Enligt praxis i branschen utförs magnetfältsberäkningar genom att beräkna värdet för årsmedelströmlasten.</p>	
5.	Lilla Marsäng 1:1	Fastighetsägaren utgår från att kabeln kommer grävas ner. Om Vattenfall kan lägga ner	Vattenfall Eldistribution tackar för inkomna synpunkter.

		<p>miljoner på TV-annonser som beskriver att de gör järnverket CO2-fritt så har de även råd att gräva ner kablarna.</p> <p>Fastighetsägaren kommer inte att acceptera luftburna ledningar när alternativ finns.</p>	<p>I kommande MKB redovisas påverkan från markkabel respektive luftledning.</p>
6.	Stora Lida 3:8	<p>Fastighetsägarna har tagit emot det förordande beskedet att förordad dragning av 130 kV ledningen går rätt över deras mark. De har planerat att utveckla fastigheten och bygga fyra villor där dragningen är planerad. Fastighetsägaren undrar om Vattenfall kan se om det går att flytta dragningen några hundra m österut där det inte finns något annat än skog.</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för inkomna synpunkter.</p> <p>Vattenfall Eldistribution kommer att väja ett stråk att gå vidare med. Inom stråket kommer en förordad sträckning för de nya ledningarna att identifieras. Skogsgatans bredd kommer då att vara ca 40-60 meter beroende på stolptyp.</p> <p>Ledningarna kommer inte att byggas över några bostadshus.</p>
7.	Gallgrinda 1:6	<p>Nuvarande förslag kommer passera över bostadshuset på fastigheten. Fastighetsägarna har följande synpunkter:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dragning av luftledning går stick i stäv med Länsstyrelsens Grön infrastruktur. - Fastighetsägaren anser att hänsyn måste tas till berörda fastigheter så att minimal påverkan kan säkras, d.v.s. säkra så att inga bebodda fastigheter finns i kraftledningsgatan. - Hagmarken vid fastigheten är upptagen vid en inventering av skyddsvärda hagmarker i Sörmland vilket 	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för inkomna synpunkter.</p> <p>Vattenfall Eldistribution följer försiktighetsprincipen och hänsyn tas till magnetfält vid bostadshus då den slutliga ledningssträckningen planeras.</p> <p>I kommande MKB kommer Vattenfall Eldistribution att redogöra vilka magnetfältsnivåer som ledningen förväntas medföra till närliggande bostadshus</p> <p>I det fortsatta arbetet kommer en naturvärdesinventering, landskapsanalys och LCA (livscykelanalys) att genomföras. Resultaten av</p>

fastighetsägarna har påtalat utan återkoppling.

Bästa alternativet för kraftledningen är enligt fastighetsägaren att lägga markkabel i stället för luftledning, längs nuvarande kraftledningsgator alternativt längs järnvägen (TGOJ/Green Cargo).

dessa redovisas i kommande MKB. I kommande MKB kommer påverkan på berörda intressen att redovisas.

I kommande MKB redovisas påverkan från markkabel respektive luftledning.

3 INKOMNA YTTRANDE EFTER INFORMATIONSMÖTET

Inbjudan till informationsmöte skickades per brev den 2019-11-13 till samtliga lagfarna och taxerade fastighetsägare inom stråk 1B-1-1D . Nedan redogörs för de yttranden från enskilt berörda som inkom efter informationsmötet den 27 november fram till de kompletterande samråden.

Tabell 2. Sammanfattning av inkomna synpunkter samt Vattenfall Eldistributions bemötande.

Skrivelse nr i Bilaga 2	Fastighet	Synpunkter	Kommentarer
1.	Råsta 1:3	<p>Det förordade stråket går över fastighetsägarens fastighet. Fastigheterna Vaxåker och Ökdalen-Råsta 1:5 berörs kraftigt då bostadshusen är belägna inom det röda förordade stråket.</p> <p>Stråket är även draget över Kiladalen där de öppna fälten är som bredast och det medför att landskapsbilden blir kraftigt påverkad. Fastighetsägaren har identifierat ett stråk som passerar över Kiladalen ca 1 km västerut där dalen är betydligt smalare och synintrycket på landskapsbilden blir mycket mindre påverkad.</p> <p>Därefter går stråket vidare i skogsmark och ansluter till Vattenfall förordade stråk ett par km längre upp. Med detta alternativ undviker kraftledningen flera bostadshus. Samtidigt minskas synintrycket vid Kiladalen.</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för inkomna synpunkter.</p> <p>Vattenfall Eldistribution kommer inte att bygga kraftledningarna över några bostadshus.</p> <p>I det fortsatta arbetet kommer en sträckning inom valt stråk att studeras. Där detta inte är möjligt kommer en sträckning utanför valt stråk att föreslås. Den som blir berörda av ett sådant förslag kommer att inbjudas till ett kompletterande samråd.</p> <p>I det fortsatta arbetet kommer en naturvärdesinventering, landskapsanalys och LCA (livscykelanalys) att genomföras. Resultaten av dessa redovisas i kommande MKB.</p>
2.	Lagmansö 1:4, 1:5	<p>Fastighetsägaren äger två torp längs alternativ 1B. En 130 kV går idag vid sidan av det äldre torpet, Lagmansö 1:5. Trästolparna är ca 20 m höga vilket är att föredra. De nya stolparna i metall är 30-40 m höga vilket riskerar att bli ett</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för inkomna synpunkter.</p> <p>I det fortsatta arbetet kommer en naturvärdesinventering, landskapsanalys och LCA (livscykelanalys) att genomföras. Resultaten av dessa redovisas i kommande</p>

		<p>allvarligt ingrepp i denna kulturmiljö.</p> <p>Fastighetsägaren är både rädd för hur kraftledningen kommer påverka närmiljön (utseende och ljud/surr) och för en betydande värdeminskning på fastigheterna.</p> <p>Fastighetsägaren motsätter sig starkt aktuella planer och förordar att SSAB, försöker lösa detta på annat sätt. Risken är att de yrkar på 400 kV och då kommer torpen bli obeboeliga. Blir tilltänkta 130 kV-ledningar trots allt verklighet så förordar fastighetsägaren nedgrävning. Går luftledningsbygget inte att stoppa, så behöver de dras bortanför redan befintlig ledning, för att störa fastighetsägarens fastigheter så lite som möjligt.</p>	<p>MKB. Vid fuktigt väder eller dimma kan det uppstå sprakande ljud från en luftledning. Dessa ljud är väldigt låga, specifikt vid denna spänningsnivå, och avtar snabbt med avstånd från luftledningen. Vattenfall Eldistribution bedömer att ljuden är tillräckligt låga för att skyddsåtgärder inte ska krävas.</p> <p>Vattenfall Eldistribution betalar ersättning för den mark som behöver tas i anspråk för ledningen. Ersättningen till varje markägare bestäms enligt de principer som anges i ledningsrättslagen och expropriationslagen.</p> <p>Vattenfall Eldistribution betalar, i enlighet med dessa lagar, en engångsersättning till berörda markägare för markupplåtelsen. Ersättningen omfattar dels marknadsvärdesminskningen på fastigheten, dels övriga skador som uppstår när ledningen byggs.</p> <p>Därtill kommer ett påslag på 25 procent som beräknas på marknadsvärdesminskningen. Vattenfall Eldistribution beräknar ersättningen för intrånget enligt de rekommendationer som Lantmäteriet har tagit fram.</p> <p>Markägaren får också ersättning för de skador som förundersökning och byggnation orsakar, samt för</p>
--	--	---	--

			<p>de befintliga enskilda vägar som utnyttjas. Om skog behöver avverkas kommer Vattenfall Eldistribution överens med markägaren om hur träden ska hanteras.</p> <p>Om den berörda marken är utarrenderad kommer en separat beräkning av ersättning till fastighetsägaren och arrendator göras.</p> <p>Grundprincipen är att den som berörs ska ha samma ekonomiska förutsättningar efter att ledningen byggts som innan.</p> <p>Frågor som rör SSAB hänvisas till SSAB.</p> <p>I det fortsatta arbetet kommer en sträckning inom valt stråk att studeras. Där detta inte är möjligt kommer en sträckning utanför valt stråk att föreslås. Den som blir berörda av ett sådant förslag kommer att inbjudas till ett kompletterande samråd.</p>
3.	Lerbo-Åndebol 1:1	<p>Fastighetsägaren anser att Vattenfall inte förstod innebörden av deras tidigare yttrande genom det svar som finns med i samrådsredogörelsen.</p> <p>Fastighetsägarna anser att Vattenfall i samrådsunderlaget underlät att informera om stolparnas höjd samt hur tätt stolparna kommer stå.</p> <p>Fastighetsägarna anser att svaret i sammanställningen är allt för generellt, det tar inte</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för inkomna synpunkter.</p> <p>Information om stolpars höjd och förslag på utformning finns på projektets hemsida och kommer även att redovisas i kommande MKB.</p> <p>Det exakta avståndet mellan stolparna avgörs först vid en detaljprojektering.</p> <p>I det fortsatta arbetet kommer en naturvärdesinventering, landskapsanalys och LCA</p>

		<p>hänsyn till deras mycket stora oro.</p> <p>Fastighetsägaren tror att kraftledningen kommer att bli en katastrof för deras verksamhet med besöksnäring till ett ekologiskt lantbruk. Detta genom följande:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kraftledningen kommer att påverka känslan vid grusvägen fram till gårdsplanen, där lagård, butik och kafé ligger. • Ledningsgatan kommer lägga en död hand över i stort sett all skog, betesmark och åker. • Påverkan på aktiviteter i högspänningsfält med rensning av ogräs samt vallning av får över elstängsel som kan få oväntat liv när SSAB ska starta sin ljusbåge. • Fastighetsägarnas arbete med att få den uppväxande generationen att förstå vikten av att göra bra mat på ett vettigt sätt. 	<p>(livscykelanalys) att genomföras. Resultaten av dessa redovisas i kommande MKB.</p> <p>I kommande MKB kommer djupare utredning och analys av påverkan på landskapsbild, areella näringar och natur- och kulturmiljö att redovisas.</p> <p>Generellt går det att ha ett stängsel i en kraftlednings närhet. Kraftledningens elektriska och magnetiska fält kan ladda upp stängsel och göra det strömförande. Vattenfall Eldistribution kommer att ha en dialog med markägare som har stängsel som riskerar att:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ligga närmare än 20 meter från kraftledningen • är mer än 50 meter långt och går parallellt med ledningen inom ett avstånd på 50 meter från ledningen. <p>Detta för att bestämma lämplig åtgärd för aktuell stängsel.</p>
4.	Glashyttan 3:4	<p>Fastighetsägaren har inga invändningar mot att ledningen ska dras enligt alternativ 1D. Fastighetsägaren skriver att om den nya ledningen byggs på den norra sidan av befintlig 130 kV ledning kommer avståndet till bostäder bli ca 70-80 m. Fastighetsägaren menar att det enligt informationsmötet inte ska ligga någon bostad närmare än</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för inkomna synpunkter.</p> <p>Vattenfall Eldistribution strävar efter att hålla 100 m till närmsta bostad. Om det inte är möjligt att hålla 100 m till närmsta bostad genomförs en magnetfältberäkning för att säkerställa att magnetfältet vid bostäder inte strider mot rådande försiktighetsprincip.</p>

		100 m från en ledning. Därför kräver fastighetsägaren att ledningen placeras söder om befintliga 130 kV ledningen.	I kommande MKB kommer Vattenfall Eldistribution att redogöra för vilka magnetfältsnivåer som ledningen förväntas medföra till närliggande bostadshus.
5.	Råsta 4:3	<p>Fastighetsägaren anser att det är olämpligt och omodernt att bygga en luftledning. En luftledning tvärs över Kilaån och Kiladalen skulle förfäda landskapet och inkräkta på fågellivet kring Kilaån. Odlandet på åkermarken skulle också påverkas negativt eftersom stolparna tar upp en hel del yta. GPS-tekniken kommer att störas av kraftledningen och bevattningsledning kommer att vara tveksamt ur säkerhetssynpunkt. Fastighetsägaren tror att 2x130 kV kommer utökas till 400 kV vilket medför ännu värre konsekvenser.</p> <p>Fastighetsägaren föreslår att Länsstyrelsen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Beslutar att ledningarna medför betydande miljöpåverkan. • Att de hanterar ärendet utifrån att det med stor sannolikhet kommer utökas till 400 kV. • Förordar markkabel. <p>Fastighetsägaren vill att Vattenfall utför ett särskilt avgränsande samråd och inte</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för inkomna synpunkter.</p> <p>I det fortsatta arbetet kommer en naturvärdesinventering, landskapsanalys och LCA (livscykelanalys) att genomföras. Resultaten av dessa redovisas i kommande MKB. I kommande MKB redovisas påverkan från markkabel respektive luftledning.</p> <p>Förutom i direkt närhet till stolpe och eventuella stag utgör en kraftledning på jordbruksmark normalt sett inga hinder för att odla marken.</p> <p>Enligt rapporten <i>Mätningar för undersökning av kraftledningars påverkan på GPS inom lantbruket</i>¹ framkommer att: "Radiostörningsmätningarna visade att det inte fanns några störningar från kraftledningarna som når upp till de frekvenser som används av positioneringsutrustningen."</p> <p>I rapporten står även att "Det skulle kunna finnas tillfällen när sådan påverkan av</p>

¹ *Mätningar för undersökning av kraftledningars påverkan på GPS inom lantbruket (Elforsk rapport 14:19, 2014)*

får använda sig av det ursprungliga samrådet.

stolparna får märkbara effekter i form av försämrad positionering närmast stolparna. Men för de flesta normala fall är sannolikt sådan påverkan av kraftledningsstolpar, för 50-130 kV ledningar, av marginell eller ingen betydelse för den praktiska tillämpningen”. Vattenfall Eldistribution bedömer därmed att kraftledningarna inte kommer ha en negativ påverkan på GPS-användning inom lantbruket².

Bevattning med bevattningsmaskin mot en luftledning kan vara förenat med fara.

Bevattningsanläggningen ska vara utförd så att bevattning alltid sker med spridd stråle inom försiktighetszonen. Fast stråle i samband med elektricitet är alltid förenat med fara.

Vid större bevattningsanläggningar, med metallrör på marken som är placerade nära eller under en luftledning, kan elektriska strömmar uppträda i rören. Är anläggningen rätt utförd är strömmarna ofarliga. För rörledningar kan man använda samma regler som används för stängsel.

Vid uppställning, flyttning och demontering av bevattningssystemen inom försiktighetszonen ska man

			<p>också iakttä försiktighet så att utrustningen inte kommer nära faslinor.</p> <p>Vattenfall Eldistribution har fått in en förfrågan om anslutning från SSAB. Vattenfall Eldistribution har anslutningsplikt enligt Ellag (1997:857) vilket innebär att Vattenfall Eldistribution ansluter de kunder som så begär. Frågor som rör SSAB hänvisas till SSAB.</p>
6.	Glashyttan 3:1	<p>Fastighetsägaren har inga invändningar mot att ledningen ska dras enligt alternativ 1D. Fastighetsägaren skriver att på deras fastighet finns en torpstuga som används som fritidshus belägen knappt 100 m från den närmaste fasledningen. Byggs den nya ledningen på norra sidan av befintlig ledning kommer det avståndet att bli ca 70-80 m. Enligt vad som sägs på infomötet ska ingen ledning ligga närmare någon bostad än 100 m. Därför kräver fastighetsägaren att ledningen placeras söder om befintliga 130 kV.</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för inkomna synpunkter.</p> <p>Vattenfall Eldistribution strävar efter att hålla 100 m till närmsta bostad. Om det inte är möjligt att hålla 100 m till närmsta bostad genomförs en magnetfältberäkning för att säkerställa att magnetfältet vid bostäder inte strider mot rådande försiktighetsprincip. I kommande MKB kommer Vattenfall Eldistribution att redogöra för vilka magnetfältsnivåer som ledningen förväntas medföra till närliggande bostadshus.</p>
7.	Ändebolsvägen samfällighetsförening	<p>Ändebolsvägen Samfällighetsförening har enligt fastighetsägaren inte fått någon information om samrådet vilket de enligt samrådsredogörelsen var berättigade till. De anser att det är oacceptabelt att Vattenfall inte kallat dem som sakägare och berörda i ärendet. De kräver omtag av</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för inkomna synpunkter.</p> <p>I samrådet har berörda fastighetsägare och fastigheter som ingår i en samfällighet och är direkt berörda fått en avisering.</p> <p>Övriga har fått information via annons i tidningar och via</p>

hela proceduren och att denna skrivelse ska biläggas i sin helhet till den bilaga med övriga yttranden som Vattenfall ska skicka till Länsstyrelsen.

Sammanlagt vägsträcka i deras samfällighet är ca 3 km där Vattenfalls utförande med luftledning belastar över halva denna sträcka. Längs vägen finns minst ett 20-tal permanentboende samt minst lika många fritidsboende, näringsidkare, fält med havre/raps, torp, gårdar, naturbetesmarker med djur och slåtterängar. Vägen används som cykel- och ridled, promenadstråk och motionsspår av turister, besökare, fritidsboende och bofasta. Med planerad luftledning är fastighetsägarna oroliga över följande:

- Stolparnas placering med stag och fundament kommer försvåra underhållsarbeten på vägbanan.
- Anläggningsarbetet kommer utgöra mycket stora störningar och hinder för framkomligheten på vägen.
- Skador på vägbanan, diken och fiberkabel.
- Markerna kommer inte räcka till.
- Besättningsägarna riskerar att få upphöra med sin verksamhet.

Vattenfall Eldistributions hemsida.

I det fortsatta arbetet kommer en naturvärdesinventering, landskapsanalys och LCA (livscykelanalys) att genomföras. Resultaten av dessa redovisas i kommande MKB. I kommande MKB redovisas påverkan från markkabel respektive luftledning.

Kraftledningarna planeras så att de inte riskerar att skada väg, andra anläggningar eller försvåra underhåll av vägen.

Generellt går det att ha ett stängsel i en kraftlednings närhet. Kraftledningens elektriska och magnetiska fält kan ladda upp stängsel och göra det strömförande. Vattenfall Eldistribution kommer att ha en dialog med markägare som har stängsel som riskerar att:

- ligga närmare än 20 meter från kraftledningen
- är mer än 50 meter långt och går parallellt med ledningen inom ett avstånd på 50 meter från ledningen.

Detta för att bestämma lämplig åtgärd för aktuellt stängsel.

Vattenfall Eldistribution betalar ersättning för den mark som behöver tas i anspråk för ledningen. Ersättningen till varje markägare bestäms enligt de

- Stängsel riskerar att bli strömförande och bin är känsliga för elektromagnetiska fält.
- Om flera av ovanstående verksamheter tvingas lägga ner eller flytta kommer vägen snart bli öde.
- Vem vill gå på vägen om det finns en kraftledning bredvid.
- Kraftledningens inverkan på landskap och kulturmiljö.

De motsätter sig en luftledning och förordar en markkabel som gör att man kan fortsätta sin näring utan lika stor påverkan då markkabel minskar markintrång, klimatpåverkan, elektromagnetisk strålning och kulturmiljö, friluftsliv, eller framtida utveckling av fastighet och bygd påverkas inte i lika stor utsträckning.

De anser att Vattenfall bör använda befintliga ledningsgator och annan infrastruktur för detta projekt. De anser att det är fel att deras fastigheter sjunker i värde samt att deras verksamheter får minskade inkomster på bekostnad av att SSAB först nu vill minska sina koldioxidutsläpp. De behöver rekreationen på deras fastigheter. Natur- och miljövärden av dess omgivningar gör oerhört

principer som anges i ledningsrättslagen och expropriationslagen.

Vattenfall Eldistribution betalar, i enlighet med dessa lagar, en engångsersättning till berörda markägare för markupplåtelsen.

Ersättningen omfattar dels marknadsvärdesminskningen på fastigheten, dels övriga skador som uppstår när ledningen byggs.

Därtill kommer ett påslag på 25 procent som beräknas på marknadsvärdesminskningen. Vattenfall Eldistribution beräknar ersättningen för intrånget enligt de rekommendationer som Lantmäteriet har tagit fram.

Markägaren får också ersättning för de skador som förundersökning och byggnation orsakar, samt för de befintliga enskilda vägar som utnyttjas. Om skog behöver avverkas kommer Vattenfall Eldistribution överens med markägaren om hur träden ska hanteras.

Om den berörda marken är utarrenderad kommer en separat beräkning av ersättning till fastighetsägaren och arrendator göras.

Grundprincipen är att den som berörs ska ha samma ekonomiska förutsättningar efter att ledningen byggts som innan.

mycket för deras fysiska och mentala hälsa.

Det finns forskning som indikerar att lågfrekventa elektromagnetiska fält kan försämra honungsbins kognitiva och motoriska förmågor. Det har b.l.a. Shepherd m.fl redovisat i artikeln *Extremely Low Frequency Electromagnetic Fields impair the Cognitive and Motor Abilities of Honey Bees* från 2018³. Men i artikeln är de magnetfältsvärdena som redovisas betydligt högre än vad aktuella 130 kV ledningar kommer alstra.

Kraftledningarna konstrueras enligt gällande elsäkerhetsföreskrifter.

Vattenfall Eldistribution följer försiktighetsprincipen och hänsyn tas till magnetfält vid bostadshus då den slutliga ledningssträckningen planeras.

I kommande MKB kommer Vattenfall Eldistribution att redogöra vilka magnetfältsnivåer som ledningen förväntas medföra till närliggande bostadshus.

Kraftledningarna anläggs så långt det är möjligt längs befintlig infrastruktur och i anslutning till befintliga ledningsgator. Frågor som rör SSAB hänvisas till SSAB

³ Shepherd S. m.fl. (2018), *Extremely Low Frequency Electromagnetic Fields impair the Cognitive and Motor Abilities of Honey Bees*

<p>8.</p>	<p>Alen 1:1, Nykvarn 1:2</p>	<p>Fastighetsägaren motsätter sig Vattenfalls dragning på fastigheterna.</p> <p>Den föreslagna sträckningen kommer att medföra ett stort ingrepp på miljön, ledningen kommer även att påverka bland annat näringsverksamhet, friluftsliv, områdets karaktär samt natur och kulturmiljö.</p> <p>Enligt miljöbalken ska den bästa möjliga teknik användas som orsakar minst skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivning och lägsta samhällskostnad bör väljas vilket fastighetsägaren inte anser vara luftledning.</p> <p>Fastigheten och verksamheten inom gröna näringar försämras avsevärt eller försvinner helt om planerad byggnation verkställs. Den planerade dragningen kommer enligt fastighetsägaren att påverka:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Odlingslandskap och produktion av djur samt djurhållning. • Fastigheten minskar i värde till det närmaste obefintligt vilket medför stora konsekvenser för verksamheten och planerade satsningar. • Produktionsbortfall för betande dräktiga djur Vilket medför att hagmark växer igen 	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för inkomna synpunkter.</p> <p>I kommande MKB kommer djupare utredning och analys av påverkan på landskapsbild, areella näringar och natur- och kulturmiljö att redovisas.</p> <p>En LCA (livscykelanalys) kommer att redovisas i kommande MKB där markkabel respektive luftledning behandlas.</p> <p>Vattenfall Eldistribution betalar ersättning för den mark som behöver tas i anspråk för ledningen. Ersättningen till varje markägare bestäms enligt de principer som anges i ledningsrättslagen och expropriationslagen.</p> <p>Vattenfall Eldistribution betalar, i enlighet med dessa lagar, en engångsersättning till berörda markägare för markupplåtelsen. Ersättningen omfattar dels marknadsvärdesminskningen på fastigheten, dels övriga skador som uppstår när ledningen byggs.</p> <p>Därtill kommer ett påslag på 25 procent som beräknas på marknadsvärdesminskningen. Vattenfall Eldistribution beräknar ersättningen för intrånget enligt de rekommendationer som Lantmäteriet har tagit fram.</p>
-----------	----------------------------------	--	--

och EU stöd ej kan uppbringas.

- Hälsorisker både för människa och djur med direkt närhet till högspänningsledning.
- Miljöpåverkan som påverkar landskapsbilden

Fastighetsägarna anser att tiden för att lämna in synpunkter inför samrådet var alltför kort och berörda bör få mer tid till att bedöma konsekvenser av byggnationen. Dessutom har samrådet inte genomförts på ett juridiskt korrekt sätt då berörda inte har fått information. Fastighetsägarna undrar vem som tar ansvar för risken av strömransonering då ett enskilt bolag får ett större strömuttag samtidigt som andra delar av elproduktionen läggs ner.

Markägaren får också ersättning för de skador som förundersökning och byggnation orsakar, samt för de befintliga enskilda vägar som utnyttjas. Om skog behöver avverkas kommer Vattenfall Eldistribution överens med markägaren om hur träden ska hanteras.

Om den berörda marken är utarrenderad kommer en separat beräkning av ersättning till fastighetsägaren och arrendator göras.

Vattenfall Eldistribution följer försiktighetsprincipen och hänsyn tas till magnetfält vid bostadshus då den slutliga ledningssträckningen planeras.

I kommande MKB kommer Vattenfall Eldistribution att redogöra vilka magnetfältsnivåer som ledningen förväntas medföra till närliggande bostadshus. Detta samråd varade i ca en månad och Vattenfall Eldistribution bedömer att samrådstiden därför är tillräckligt lång för att alla som vill delta i samrådet ska hinna lämna ett yttrande.

Vattenfall Eldistribution har fått in en förfrågan om anslutning från SSAB. Vattenfall Eldistribution har anslutningsplikt enligt Ellag (1997:857) vilket innebär att Vattenfall Eldistribution

			ansluter de kunder som så begär.
9.	Lagmansö 1:6	Fastighetsägarna önskar att få inkomma med ett förslag på dragnig. Detta för att få så liten påverkan som möjligt på den miljö som dragningen ändå kommer förorsaka. Fastighetsägaren skriver att det vore bra om kraftledningsgatan kan dras något mer västerut vid fastigheten. Dels gäller det permanentboende, dels påverkas hela upplevelsen av denna plats, som är hänförande vacker, men som kommer få ett innehåll som uttalat påverkar intrycket till det negativa.	Vattenfall Eldistribution tackar för inkomna synpunkter.
10.	Vedebykvarn 1:5	Fastighetsägaren undrar hur många miljoner m ³ skog som skövlats och skog som aldrig kommer att växa där elnät går fram genom Sverige. Träd som skulle stått och sugit i sig koldioxid medan de växer. Fastighetsägaren skriver att nedgrävd ledning är det självklara för miljön.	Vattenfall Eldistribution tackar för inkomna synpunkter. I kommande MKB redovisas påverkan från markkabel respektive luftledning.
11.	Kila-Smedstorp 1:12	Fastighetsägaren skriver att samhället tar stora risker genom att investera i teknik där det ännu inte finns tillräcklig forskning på området. Smedstorp är en gård med 6 fastigheter och 10 olika hushåll med gårdsmedlemmar som har ett aktivt engagemang i miljö och viktiga samhällsfrågor. På gården bedrivs egen verksamhet samt	Vattenfall Eldistribution tackar för inkomna synpunkter. Vattenfall Eldistribution följer försiktighetsprincipen och den slutliga ledningssträckningen planeras med hänsyn till befintliga bostadshus. En LCA (livscykelanalys) kommer att redovisas i kommande MKB där markkabel respektive luftledning behandlas. I

kurser i ekologisk odling, hälsa, hantverksutövande, biodling och djur på bete.

De skriver att de känner oro då det finns tydlig forskning som bevisar försämrad hälsa för människor och djur i samband med exponering av elektromagnetisk strålning. Det gäller b.la. bins egen överlevnad och förmåga att orientera sig samt fåglarnas förmåga att orientera med hjälp av jordens naturliga magnetfält. Det pågår forskning som bekräftar farhågor om hur det påverkar djur, natur och växtriket negativt.

Vattenfall har valt att gå vidare med alternativ 1B/1D vilket innebär att gården blir drabbad. Bästa möjliga teknik med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation är enligt fastighetsägarna markkabel. De kräver därför att markförlagd kabel används.

En stor kraftledningsgata med enorma stolpar kommer att riva upp och etablera sår för oöverskådlig tid. En markkabel är komplicerad men inte tekniskt omöjligt. Det är markägarna och boende längs med sträckningen som personligen blir drabbade med en stor kostnad ekonomiskt där värdet på deras fastigheter kommer att sjunka samt

kommande MKB redovisas påverkan från markkabel respektive luftledning.

Det finns forskning som indikerar att lågfrekventa elektromagnetiska fält kan försämra honungsbins kognitiva och motoriska förmågor. Det har b.la. Shepherd m.fl redovisat i artikeln *Extremely Low Frequency Electromagnetic Fields impair the Cognitive and Motor Abilities of Honey Bees* från 2018⁴. Men i artikeln är de magnetfältsvärdena som redovisas betydligt högre än vad aktuella 130 kV ledningar kommer alstra. I kommande MKB redovisas även påverkan från markkabel respektive luftledning.

⁴ Shepherd S. m.fl. (2018), *Extremely Low Frequency Electromagnetic Fields impair the Cognitive and Motor Abilities of Honey Bees*

		<p>försämrade livskvalitet. Fastighetsägarna anser att Vattenfall och SSAB ska stå för den utökade kostnaden med markkabel.</p> <p>De kräver att Länsstyrelsen ser till att det blir en omfattande utredning av miljökonsekvenserna.</p>	
12.	Broby 1:10	<p>Fastighetsägarna skriver att Vattenfall bör använda bästa möjliga teknik och gräva ner ledningarna. Då minskas den elektromagnetiska strålningen, samt intrånget på tomtmark, skog, beteshagar och produktiv jordbruksmark. Den vackra omgivningen kommer då heller inte förfulas i lika stor utsträckning.</p> <p>Fastighetsägarna är kritiska mot samrådet där underlaget var bristfälligt och mötena kaotiska samt att tiden var för kort. De skriver också att det var felaktigheter i samrådsredogörelsen där deras yttrande fallit bort och att deras vägsamfällighet, Ändebolsvägens Samfällighetsförening inte har fått kallelse till samråds- eller informationsmöten.</p> <p>Vidare är de kritiska till att samrådsutskicket endast har skickats ut till de fastigheter som befinner sig inom 200 m från den aktuella ledningssträckningen trots att ledningen påverkar hela närområdet.</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för inkomna synpunkter.</p> <p>I kommande MKB kommer djupare utredning och analys av påverkan på landskapsbild, areella näringar och natur- och kulturmiljö att redovisas.</p> <p>I kommande MKB redovisas påverkan från markkabel respektive luftledning.</p> <p>Samrådsredogörelsen är kompletterad med fastighetsägarens yttrande.</p> <p>I samrådet har berörda fastighetsägare och fastigheter som ingår i en samfällighet och är direkt berörda fått en avisering.</p> <p>Övriga har fått information via annons i tidningar och via Vattenfall Eldistributions hemsida.</p> <p>I det fortsatta arbetet kommer en sträckning inom valt stråk att studeras. Där detta inte är möjligt kommer en sträckning utanför valt stråk att föreslås. Den som blir berörda av ett sådant förslag kommer att inbjudas till ett</p>

En eventuell luftledning kommer att innebära flera negativa konsekvenser för fastigheter vid fastighetsägarens vägsamfällighet. Vid denna väg finns näringsidkare, fritidsboende, besökare och kunder som promenerar längs vägen eller rör sig i skog och mark. Risken finns att flera av de ovanstående verksamheterna försvinner med planerad kraftledning.

Fastighetsägarna skriver att detta intrång kommer ruinera dem både ekonomiskt, känslomässigt, kulturellt och miljömässigt. De kräver en utökad miljökonsekvensbeskrivning.

De förstår inte varför Vattenfall inte väljer att använda befintlig infrastruktur och exempelvis nyttjar befintliga ledningsgator. Det är viktigt att bevara den mark som finns och ha ett levande lantbruk. Alla deras investeringar kommer nu att försvinna. Naturupplevelser och kulturmiljön ska ersättas mot 65 m breda elektromagnetiska kalhyggen.

Hela fastighetens värde kommer minska dramatiskt, med följderna som bl.a. försvårande att få lån för framtida investeringar och renoveringar. En eventuell försäljning skulle innebära en stor förlust. Ersättningen för markintrånget väger inte på långt upp mot fastighetens

kompletterande samråd. Kraftledningarna anläggs så långt det är möjligt längs befintlig infrastruktur och i anslutning till befintliga ledningsgator. Vattenfall Eldistribution betalar ersättning för den mark som behöver tas i anspråk för ledningen. Ersättningen till varje markägare bestäms enligt de principer som anges i ledningsrättslagen och expropriationslagen.

Vattenfall Eldistribution betalar, i enlighet med dessa lagar, en engångsersättning till berörda markägare för markupplåtelsen. Ersättningen omfattar dels marknadsvärdesminskningen på fastigheten, dels övriga skador som uppstår när ledningen byggs.

Därtill kommer ett påslag på 25 procent som beräknas på marknadsvärdesminskningen. Vattenfall Eldistribution beräknar ersättningen för intrånget enligt de rekommendationer som Lantmäteriet har tagit fram.

Markägaren får också ersättning för de skador som förundersökning och byggnation orsakar, samt för de befintliga enskilda vägar som utnyttjas. Om skog behöver avverkas kommer Vattenfall Eldistribution överens med markägaren om hur träden ska hanteras.

värdeinsknning, eller den mark som går förlorad och som för all framtid kommer bli obrukbar.

Planerad luftledning kommer ligga rakt över och parallellt med fastighetsägarens 1,5 km sammanhängande permanenta nätstängsel. Det kan göra stängslet strömförande. Träd kommer att skövlas och en byggnad som utgör ett skydd åt får raseras.

Fastighetsägarna bedriver bevarandeavel och förmedlar livdjur till andra genbanksbesättningar runt om i Sverige. De betande fåren håller markerna öppna vilket gynnar den biologiska mångfalden. Detta möjliggör flera fridlysta och sällsynta växter. Oron är stor över hur fastighetsägaren och dennes djur kommer påverkas av den elektromagnetiska strålningen. Fastighetsägaren anser att för lite forskning har gjorts, de vetenskapliga underlagen är inte tillräckliga, informationen knapphändig och luddig. Det säkerhetsavstånd som gäller till bostadshus på 100 m, har inget värde om man som här drar en kraftledning över en jordbruksfastighet där både djur och människor arbetar och vistas utomhus i markerna och trädgården året om.

Fastighetsägaren oroar sig även över att kraftledningen kommer uppgraderas till 400 kV vilket ökar magnetfältets

Om den berörda marken är utarrenderad kommer en separat beräkning av ersättning till fastighetsägaren och arrendator göras.

Vattenfall Eldistribution kommer att skicka en begäran till länsstyrelsen om att de ska fatta beslut om projektet kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Om så är fallet kommer en stor MKB att upprättas (specifik miljöbedömning).

Generellt går det att ha ett stängsel i en kraftlednings närhet. Kraftledningens elektriska och magnetiska fält kan ladda upp stängsel och göra det strömförande. Vattenfall Eldistribution kommer att ha en dialog med markägare som har stängsel som riskerar att:

- ligga närmare än 20 meter från kraftledningen
- är mer än 50 meter långt och går parallellt med ledningen inom ett avstånd på 50 meter från ledningen.

Detta för att bestämma lämplig åtgärd för aktuellt stängsel.

Vattenfall Eldistribution följer försiktighetsprincipen och hänsyn tas till magnetfält vid bostadshus då den slutliga ledningssträckningen planeras.

I kommande MKB kommer Vattenfall Eldistribution att

		<p>strålning gånger tre med ökat säkerhetsavstånd till byggnader, bostad och stängsel.</p>	<p>redogöra vilka magnetfältsnivåer som ledningen förväntas medföra till närliggande bostadshus. Vattenfall Eldistribution har fått in en förfrågan om anslutning från SSAB. Vattenfall Eldistribution har anslutningsplikt enligt Ellag (1997:857) vilket innebär att Vattenfall Eldistribution ansluter de kunder som så begär.</p> <p>Frågor som rör SSAB hänvisas till SSAB.</p>
13.	Mörtbol 2:26	<p>Fastighetsägarna yrkar på att länsstyrelsen kräver en specifik miljöbedömning inkluderande en miljökonsekvensbeskrivning av Vattenfall eftersom de anser att ledningen medför en betydande miljöpåverkan. Idag har de ett vackert landskap kallat "Sveriges Lustgård" vilket planerad kraftledning förstör.</p> <p><i>Påverkan på människor</i> Arbeta under dessa kraftledningar för endast göra det i 2 timmar i taget. Bostäder ska inte ligga närmare än 200 m för att människor inte ska påverkas av strålningen. Fastighetsägarna undrar hur detta ska fungera. Från väg 52 (Dämbol) mot Björkvik väg 216 finns det 15 fasta hushåll och en hästgård på en sträcka av en km. Där är det tänkt att kraftledningen ska dras 15-50 m från bostadshusen. Där ska de vistas i strålningen 24</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för inkomna synpunkter.</p> <p>Kraftledningarna konstrueras enligt gällande elsäkerhetsföreskrifter.</p> <p>Vattenfall Eldistribution följer försiktighetsprincipen och hänsyn tas till magnetfält vid bostadshus då den slutliga ledningssträckningen planeras.</p> <p>I kommande MKB kommer Vattenfall Eldistribution att redogöra vilka magnetfältsnivåer som ledningen förväntas medföra till närliggande bostadshus. I det fortsatta arbetet kommer en naturvärdesinventering, landskapsanalys och LCA (livscykelanalys) att genomföras. Resultaten av dessa redovisas i kommande MKB.</p>

		<p>timmar/dygn. Detta medför risker för deras hälsa.</p> <p><i>Landskapsbilden</i> Fastighetsägaren undrar hur näringar kring turism, natur och fritidsaktiviteter ska kunna leva vidare och nya komma igång. Besöksnäringen är stark och Stockholm med omnejd är bara några mil bort. De behöver få njuta av deras vackra omgivning - inte förfula den. Var de än vänder sig kommer de se dessa enorma stålkonstruktioner. De behöver deras jordbruksmark och odling för deras betesdjur. Skogen som tas ner för en kraftledning kommer inte att ersättas, vid normal avverkning planteras ny skog.</p> <p>Med en ny luftburen kraftledning ökar vi CO2 halten, Vattenfall kan lösa energiförsörjningen till SSAB genom jordkabel. En levande landsbygd har varit ett motto för kommuner och regeringar. Vattenfall motverkar detta arbete genom att vilja bygga en kraftledning genom Sörmland. Att driva företag, besöksnäringar och en levande turism kommer att minska. Fastighetsägarna anser att det bara finns ett alternativ: Dra ledningen som jordkabel.</p>	<p>I kommande MKB redovisas påverkan från markkabel respektive luftledning.</p>
<p>14.</p>	<p>Ålberga Gård 3:32</p>	<p>Fastighetsägaren motsätter sig inte att SSAB ska göra en miljövänlig satsning men det måste ske utan att sörmländsk natur, kultur och unika natur får</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för inkomna synpunkter.</p> <p>Vattenfall Eldistribution har fått in en förfrågan om anslutning från SSAB.</p>

betala ett för högt pris. Mark som tas i anspråk för all framtid värderas högt avseende rekreation vilket möjliggör att besöksnäringen ökar och är en framtid för många företagare.

Fastighetsägaren vill se en ansvarsfull samordning av den regionala utbyggnaden av elnätet även för de kraftledningar som byggs i framtiden. Vidare undrar fastighetsägaren om länsstyrelsen har någon person som arbetar med framtida elnätsbehov.

Enligt fastighetsägaren behöver SSAB 400 kV och Vattenfall kommer nu dra en 2x130 kV för att senare enkelt kunna uppgradera till 400 kV. Fastighetsägaren skriver att det är fullt möjligt att gräva ner en 400 kV ledning eller lägga ner den i vatten. Det finns de som hävdar att markkablar är att föredra även för reparationer och underhåll. Det är dyrare att gräva ner kabel men då har man inte räknat med att det är den sörmländska naturen som får betala priset. Fastighetsägaren anser att SSAB bör finansiera merkostnaden av en nedgrävning. Danmark har tagit beslut om att gräva ner alla kablar över 130 kV och likande beslut är på väg till Tyskland för att hushålla med mark, miljö och natur. Fastighetsägaren skriver att även om de inte har ett naturreservat på deras mark

Vattenfall Eldistribution har anslutningsplikt enligt Ellag (1997:857) vilket innebär att Vattenfall Eldistribution ansluter de kunder som så begär.

Frågor som rör SSAB hänvisas till SSAB.

I det fortsatta arbetet kommer en naturvärdesinventering, landskapsanalys och LCA (livscykelanalys) att genomföras. Resultaten av dessa redovisas i kommande MKB. I kommande MKB redovisas påverkan från markkabel respektive luftledning.

		<p>så har de en unik natur- rik viltstam, berguv, flera kungs- och havsörnar, lodjur, orre, tjäder mfl. De har sparat urskog i deras skogsbruksplan, de har stora modersträd och betesmark som finns markerade på kartor sedan 1600-talet. De har unika stensatta dammbyggnader från 1800-talet. Allt detta inom Vattenfalls korridor. Likadant ser det ut hos deras grannar där naturen fått stå orörd och är väl förvaltd. De har en nästa generation brukare som ser framtiden i just att deras natur är värdefull och besöksnäringen ökar. Utan denna natur och miljö kommer inte dessa företagare att finnas. Fastighetsägaren vill därför att kabeln grävs ner.</p>	
15.	Lunda-Lida 1:2	<p>Fastighetsägaren dök inte dök upp på informationsmötet i November förra året då han inte kunde se att det förordade stråket berörde hans fastighet.</p> <p>Fastigheten är lokaliserad mellan 2 sjöar, Enaren samt Nävsjön. De 2 sjöarna fanns inte med i det utsända materialet ifrån Vattenfall och fastighetsägaren anser därför att han aldrig fått möjligheten att bemöta förslaget om sträckan, 1B-1-1D.</p> <p>Yttranden och etc. har sedan medfört att den längsta och dyraste sträckan (1B-1-1D), som också går rätt över fastighetsägarens fastighet, förordats.</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för inkomna synpunkter.</p> <p>Vid framtagning av samrådsunderlag utförs detta på en övergripande nivå vilket innebär att vissa detaljer i kartor inte kommer med. Tydligare kartor kommer att presenteras i kommande MKB.</p>

		Fastighetsägaren anser inte att det förordade stråket (1B-1-1D) är ett bra förslag och ber Vattenfall att hitta ett annat alternativ som inte berör fastigheten.	
16.	Ottekil 4:5	Fastighetsägarna bor ca 200 m från där ledningen är tänkt gå förbi Ottekil, strax söder om Björkvik. Där finns naturbetesmark som blir till då hästar gått ute och som kraftledningen kommer skära rakt igenom. I anslutning finns blandskog med gamla praktfulla träd. Eftersom betesängar numera är ovanliga i Sverige måste det vara angeläget att bevara miljötypen. Detta är bara ett av många exempel på värdefull sörmländsk kulturmark som går förlorad om luftledningen blir verklighet. I närområdet kring sjön Enaren häckar även havsörnar vilket kan bli påverkade. Fastighetsägaren anser, att det enligt dem och många andra är kortsiktigt och nonchalant att bygga luftledning i en tid då miljöfrågor annars är högt prioriterade i samhället. Sådana ingrepp i den sörmländska naturen utarmar i onödan värden som kommunen och regionen borde anstränga sig för att ta tillvara.	Vattenfall Eldistribution tackar för inkomna synpunkter. I det fortsatta arbetet kommer en naturvärdesinventering, landskapsanalys och LCA (livscykelanalys) att genomföras. Resultaten av dessa redovisas i kommande MKB.
17.	Gallgrinda 1:3	Fastighetsägaren har ett hus i närheten av den planerade ledningen. Fastighetsägaren känner oro för hur den kommer att påverka miljön i området för människor, djur och växter.	Vattenfall Eldistribution tackar för inkomna synpunkter. I det fortsatta arbetet kommer en naturvärdesinventering, landskapsanalys och LCA

		<p>Om utbyggnad av luftledningar får fortsätta kommer det ligga som ett spindelnät över Sverige. Fastighetsägaren anser att det vore bättre med en nergrävd kabel, det skulle minska miljöpåverkan väsentligt och de fula ledningsstolparna skulle inte bli synliga. Fastighetsägaren anser att det bara finns fördelar med en nergrävd kabel.</p> <p>Fastighetsägaren anser därför att länsstyrelsen bör kräva en specifik miljöbedömning innehållande en miljökonsekvensbeskrivning av Vattenfall.</p>	<p>(livscykelanalys) att genomföras. Resultaten av dessa redovisas i kommande MKB. I kommande MKB redovisas påverkan från markkabel respektive luftledning.</p> <p>Vattenfall Eldistribution kommer att skicka en begäran till länsstyrelsen om att de ska fatta beslut om projektet kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Om så är fallet kommer en stor MKB att upprättas (specifik miljöbedömning).</p>
18.	Lantbrukarnas Riksförbund	<p>Vattenfall har inlämnat en samrådsredogörelse till länsstyrelsen som ska besluta om verksamheten kan antas medföra betydande miljöpåverkan (BMP) eller ej.</p> <p>LRF Södermanland och Mellanskog anser att den planerade verksamheten kan antas medföra BMP och att samrådsretsen därmed ska utökas.</p> <p>Vad som beaktas i bedömningen av om en verksamhet eller åtgärd innebär BMP beskrivs i 10 § miljöbedömningsförordningen. Det handlar om vad det för verksamhet, var den planeras och vilka miljöeffekter som förväntas, vilka förklaras och motiveras nedan.</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för inkomna synpunkter.</p> <p>Vattenfall Eldistribution kommer att skicka en begäran till länsstyrelsen om att de ska fatta beslut om projektet kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Om så är fallet kommer en stor MKB att upprättas (specifik miljöbedömning). Vattenfall Eldistribution har genomfört samråd med en bred samrådsrets</p> <p>I det fortsatta arbetet kommer en naturvärdesinventering, landskapsanalys och LCA (livscykelanalys) att genomföras. Resultaten av dessa redovisas i kommande MKB. Ledningarna utformas så att det inte ska innebära något hinder att passera</p>

Verksamheten eller åtgärdens utmärkande egenskaper

Vattenfall planerar en 130 kV luftledning mellan Hedenlunda och Oxelösund, mer än 50 km genom fyra kommuner. Med anledning av den långa sträckningen och den stora arealen som tas i anspråk hävdar LRF Södermanland och Mellanskog att BMP sker. En luftburen kraftledning ianspråktar en skogsgata om ca 50 meter, sidoområden och ytterligare påverkan i form av storm och torkskador gör att det faktiska intrånget och produktionsbortfallet blir betydligt större. Härmed är verksamhetens användning av mark betydande.

Den pågående markanvändningen av jord- och skogsbruk kommer att påverkas negativt när möjligheten att bedriva rationellt jord- respektive skogsbruk minskas alternativt försvåras. Enligt 3. Kap 4 § miljöbalken ska hushållning med brukningsvärd jordbruksmark ske vilket en luftledning inte kan anses uppfylla. Vidare blir följden en minskad naturupplevelse och förfylning av naturmiljön.

Verksamhetens eller åtgärdens lokalisering

För att kunna avgöra om en verksamhet medför BMP måste hänsyn tas till det aktuella landskapet. Pågående skogsbruk kan inte fortsätta i skogsgatan. Den planerade

under faslinorna med jordbruksmaskiner.

Stolparna placeras om möjligt så att de inte utgör ett hinder i jordbruksmark.

		<p>luftledningen medför en påverkan på naturmiljön. LRF och Mellanskog hävdar att en luftledning innebär betydande ingrepp i landskapet, natur- och kulturmiljön samt påverkar friluftslivet negativt. Vattenfall kan ej anses ha redogjort att utpekade område icke är känsligt eller tillräckligt tåligt för ett ingrepp av denna styrka.</p> <p><u>Möjliga miljöeffekters typ och utmärkande egenskaper</u></p> <p>Enligt 13 § miljöbedömningsförordningen ska särskilt hänsyn tas till effekternas storlek, utbredning, karaktär, intensitet och komplexitet. Sannolikhet för att effekterna uppkommer ska bedömas och hur det uppkommer, vilken varaktighet eller frekvens de har samt hur reversibla de är.</p> <p>Här ska således hänsyn tas till verksamhetens varaktighet och om effekterna ger ett permanent avtryck. Om Vattenfalls luftledning blir av kommer jord- och skogsbruk tas ur produktion permanent. Landskapsbilden blir ständigt förändrad, likväl detsamma med natur och kulturmiljön.</p>	
19.	Flens kommun	<p>Det framgick på mötet att det kommer bli två olika typer av ledningsstolpar och att de enskilda fastighetsägarna har fått påverka typ av stolpe. Vi kom då överens att kommunen skulle titta om det finns utsiktspunkter där man kommer att se ledningen.</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för inkomna synpunkter.</p> <p>I det fortsatta arbetet kommer en landskapsanalys att genomföras. Resultat redovisas i kommande MKB. I kommande MKB kommer</p>

Därför bifogas en karta som innehåller höjdparter som är belägna nära ledningen. Var man har utsikt mot nuvarande och planerad ledningsgata är inte undersökt. Kommunen ser gärna att det görs en landskapsanalys i syfte att få fram vilken påverkan ledningen kan ha på landskapsbilden. Det är särskilt angeläget på den sträcka där det inte finns någon ledning tidigare. På denna sträcka behöver även utredas vilken påverkan ledningen kan ha på det gröna samband som berörs.

påverkan på berörda intressen att redovisas.